

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Úton a Koppenhágában megkötendő átfogó éghajlat-változási megállapodás felé

(COM(2009) 39 végleges)

(2010/C 128/22)

Előadó: **Thomas McDONOGH**

2009. január 28-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Úton a Koppenhágában megkötendő átfogó éghajlatváltozási megállapodás felé

COM(2009) 39 végleges.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2009. szeptember 2-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. november 4–5-én tartott, 457. plenáris ülésén (a 2009. november 5-i ülésnapon) 168 szavazattal 2 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB roppant csalódott amiatt, hogy az uniós államfők továbbra sem jutottak megállapodásra az éghajlatváltozás finanszírozásával kapcsolatos alapvető döntésekről.

1.2. A közelmúltban feltárt eredmények alapján az EGSZB hosszú távú (2050-ig szóló) célként javasolja kitűzni a fejenként mintegy két tonna CO₂-egyenérték kibocsátási mennyiséget annak érdekében, hogy a globális felmelegedés ne haladja meg a 2 °C-ot.

1.3. Az EGSZB szerint az EU-nak határozott időközi célt kellene kitűznie: az üvegházhatású gázoknak az 1990-es kibocsátási szinthez képest 2020-ra globálisan legalább 30 %-kal történő csökkentését – feltéve, hogy más felett, valamint a gazdaságilag magasabb fejlettségi szintű fejlődő országok is hasonló mértékű csökkentéseket hajtanak végre.

1.4. A fejlett országoknak amellet kellene elkötelezniük magukat, hogy az üvegházhatású gázokat az 1990-es kibocsátási szinthez képest 2050-re 80 %-kal csökkentik.

1.5. Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy a fejlődő országok csoportjának (ide nem értve Afrika legkevésbé fejlett országait) kibocsátásuk növekedését 2020-ig 15–30 %-kal a referenciaszint alá kell csökkenteniük.

1.6. A légi- és tengeri közlekedési ágazat üvegházhatásúgáz-kibocsátását fel kellene venni a koppenhágai tárgyalások témái közé.

1.7. Az EGSZB megismétli, hogy 2020-ra a jelenlegi szinthez képest legalább 50 %-kal csökkenteni kell a bruttó trópusi erdőirtás mértékét, biztosítva eközben az erdők, gyepterületek, mocsarak és tőzeglápok fenntartható kezelését a többi fejlett, illetve a jövőben a fejlődő országokban is.

1.8. Az EGSZB helyesli, hogy az Európai Bizottság támogatja, hogy egy nemzetközi megállapodás révén újabb flourozott gázokat vonjanak a Kiotói Jegyzőkönyv hatálya alá.

1.9. Biztosítani kell a megfelelő finanszírozást a globális (és regionális) éghajlat-változási kutatás, technológiafejlesztés és demonstráció számára.

1.10. Az EGSZB támogat egyfajta proaktív oktatási és figyelemfelkeltési politikát, amelynek célja, hogy az európai és az Európán kívüli polgárok jobban tisztában legyenek az éghajlatváltozással és az azzal járó hatásokkal.

1.11. A jelenlegi világgazdasági visszaesést nem szabadna kifogásként felhasználni ahhoz, hogy halogassuk az éghajlatváltozással kapcsolatos határozott és sürgős fellépést.

2. Bevezetés

2.1. Az EGSZB a közelmúltban, az ENSZ éghajlatváltozással foglalkozó kormányközi munkacsoportja (IPCC) negyedik jelentése (AR4) óta feltárt tudományos felismerések fényében meg van győződve arról, hogy minden korábbinál nagyobb szükség van sürgős és azonnali intézkedésekre.

2.2. Az iparosodás előtti szinthez képest mért 2 °C-os felmelegedést az EU kormányai 1996-ban rögzítették célként. Ezt azóta az európai és környezetvédelmi tanácsi értekezleteken is megerősítették, illetve újabban az EU éghajlatváltozással foglalkozó szakértői csoportja is a maximálisan elviselhető felmelegedésként állapította meg, amely felett az egészségügyi hatások, a vízhiány, az élelmiszerellátás bizonytalansága és a kényszerű migráció miatt jelentős társadalmi feszültségek keletkezhetnek. A 2 °C azonban egyáltalán nem biztonságos mérték: az északi-sarki tengeri jég hirtelen visszahúzódása már a jelenlegi, az iparosodás előtti 0,8 °C-kal meghaladó globális átlaghőmérséklet mellett is folyamatban van.

2.3. A közelmúltban tett tudományos felismerések ijesztőbbek, mint az IPCC negyedik jelentésében közöltek. A *Global Carbon Project* megerősítette, hogy a szén-dioxid-kibocsátás egyre fokozódó mértékben nő: a növekedés üteme (2000 és 2007 között átlagosan 3,5 %, ami majdnem négyszerese az 1990 és 1999 között tapasztalt évi 0,9 %-os növekedésnek) még az IPPC által a kibocsátási forgatókönyvekről készült különjelentésben közölt legrosszabb elképzelést is túlszárnyalja.

3. Kibocsátási célkitűzések

3.1. Háttér

A fejlett iparosodott országok, amelyekben 2008-ban a világ 6,7 milliárdos népességéből mintegy 1 milliárd fő élt, 1950 óta az összes kibocsátás mintegy 70 %-áért felelősek. A jövőben a kibocsátások nagy része a ma még „fejlődőnek” tekintett országokból fog származni.

1990-ben és 2000-ben is körülbelül 40 gigatonna szén-dioxid-egyenérték (Gte) volt az éves világszintű kibocsátás, ami 2008-ra 50 Gte-re nőtt. A globális éves szintű egy főre eső kibocsátás 1990-ben 7, 2000-ben 7,5, 2008-ban pedig közel 8 tonna volt. A közelmúltban a németországi Potsdamban az éghajlatváltozás hatásait vizsgáló kutatócsoport vezetésével feltárt eredmények szerint a globális üvegházhatásúgáz-kibocsátást 2050-re több mint 50 %-kal kell csökkenteni az 1990-es szinthez képest ahhoz, hogy a 2 °C-ot meghaladó melegedés kockázatát 25 % alatt tartsuk (ami még mindig nem elhanyagolható kockázati szintet képvisel).

3.2. Az EGSZB a kutatási eredményeknek és az általános tudományos álláspontnak megfelelően javasolja egy hosszabb távú (2050-ig érvényes) célkitűzés meghatározását éves szinten körülbelül 2 tonna CO₂-egyenérték/főben, ami megfelel az üvegházhatásúgáz-kibocsátást stabilizáló körülbelül 500 ppm CO₂-egyenérték célkitűzésének. A „2 tonna/fő/év” célkitűzést nemzeti szinten is népszerűsíteni kell.

3.3. Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság által körvonalazott kibocsátáscsökkentési célkitűzésekkel, melyek szerint a globális kibocsátást 2050-ig az 1990-es szint 50 %-a alá kell csökkenteni.

3.4. Az EGSZB egyetért az IPCC negyedik jelentésével és a közelmúltban feltárt eredményekkel abban, hogy a fejlett országoknak el kell kötelezniük magukat amellelt, hogy kibocsátásukat az 1990-es szinthez képest 2050-ig legalább 80 %-kal csökkentsék.

Az EU jó példával járva elől vállalta, hogy a többi országtól függetlenül 2020-ig az 1990-es szinthez képest 20 %-kal csökkenti kibocsátásait.

3.5. Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy az EU a javasoltnak megfelelően magasabb – 30 %-os – kibocsátáscsökkentési célt tűzzön ki 2020-ra, feltéve, hogy a fejlődő országok hasonló mértékű csökkentések mellett kötelezik el magukat, a gazdaságilag magasabb fejlettségi szintű fejlődő országok pedig megfelelő kibocsátáscsökkentési kötelezettségeket vállalnak. Nem

csak a Kiotói Jegyzőkönyv I. mellékletében szereplő országoknak kellene elkötelezniük magukat e célkitűzés mellett, hanem az összes OECD- és EU-tagállamnak, valamint az Európai Unió tagjelölt és potenciális tagjelölt országainak is. Az elkötelezettség mindenképpen szükséges – szinte nélkülözhetetlen – a fejlett országok részéről annak érdekében, hogy a fejlődő országok is kövessék a példát, és célkitűzések elérését vállalják. A fenti célokat idővel felül kell vizsgálni, és a legújabb rendelkezésre álló tudományos kutatási eredmények alapján menetrendet kell készíteni tíz évre szóló célkitűzésekkel 2030-ra és 2040-re.

3.6. Az EGSZB komolyan aggódik amiatt, hogy hiányzik az ambíció a többi fejlett ország – például az Egyesült Államok és Japán – javasolataiból, amelyek messze elmaradnak a fent említett, 2020-ra javasolt céloktól. Az Egyesült Államok Kongresszusának energiaügyi és kereskedelmi bizottsága 2009. május 21-én jóváhagyott egy, az energiával és a globális felmelegedéssel kapcsolatos jogszabályt, amely a 2005-ös szinthez (és nem a sokkal alacsonyabb 1990-eshez!) képest 2020-ra 17 %-os, 2050-re pedig 83 %-os kibocsátáscsökkentést sürget. A 930 oldalas intézkedést azonban az Egyesült Államok kormányának is törvénybe kell iktatnia, aminek a decemberi koppenhágai ülést megelőző megvalósulására kevés az esély. Az EGSZB aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy mindez hatással lehet a koppenhágai tárgyalások sikerére.

3.7. Kritikusan fogadja azt is, hogy a meghatározó gazdaságok energiabiztonsági és éghajlat-változási fórumát képviselő G8-as csoport, további nyolc ország és az EU 2009. július 9-én az olaszországi L'Aquilában nem vállalt konkrét pénzügyi kötelezettségeket. Bár egyetértettek abban a globális hosszú távú célkitűzésben, hogy a világszintű kibocsátást 2050-ig legalább 50 %-kal csökkenteni kell, és ennek részeként a fejlett országok számára ezen időpontig legalább 80 %-os kibocsátáscsökkentési célt állapítottak meg, a csökkentés mértékéhez nem határoztak meg referenciaévet, és nem állapodtak meg középtávú (2020-ig szóló) célokról sem.

3.8. Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy a fejlődő országok csoportjának (ide nem értve Afrika legkevésbé fejlett országait) kibocsátásuk növekedését 2020-ig 15–30 %-kal a referenciaszint alá kell csökkenteniük.

Az EGSZB úgy véli, hogy ezen célkitűzések eléréséhez gyors és összehangolt lépésekre van szükség.

3.9. Az EGSZB úgy véli, hogy a fejlett és a fejlődő országok kibocsátáscsökkentési célkitűzéseihez méltányos mutató az egy főre jutó kibocsátás tömege, hiszen minden állampolgárnak egyenlő jogokkal kellene rendelkeznie a szennyezés vagy a nem-szennyezés terén.

3.10. Az olyan arányszámok, mint például a szén-dioxid-intenzitás (egységnyi GDP-re jutó szén-dioxid-kibocsátás), kibocsátási célok mérőszámaként alkalmazhatóak, használatukban azonban az EGSZB óvatosságra int. Ez a paraméter ugyanis csökkenhet az adott ország GDP-jének növekedése miatt is, anélkül, hogy az ország teljes szén-dioxid-kibocsátása csökkenne.

4. A légi- és tengeri közlekedési ágazat kibocsátása

4.1. Kibocsátás

4.1.1. A nemzetközi (és belföldi) légi közlekedés és tengeri szállítás a globális kibocsátás mind nagyobb hányadát adja – a nemzetközi légi közlekedés üvegházhatásúgáz-kibocsátása 1990 és 2004 között évi 4,5 %-kal nőtt, a nemzetközi tengeri szállítás kibocsátása pedig ugyanebben az időszakban évi 2,75 %-kal emelkedett. Mindennek ellenére az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezménye (UNFCCC) és a Kiotói Jegyzőkönyv ezeket a kibocsátásokat nem ellenőrzi. A légi közlekedés a 2007. évi CO₂-kibocsátási adatok alapján a globális kibocsátás mintegy 2 %-áért felelős, és ez az előre látható jövőben valószínűleg emelkedni fog. A Nemzetközi Légi Szállítási Szövetség (IATA) 2009 júniusában célkitűzés-csomagot fogadott el a légi közlekedésből származó üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése érdekében. Az IATA javasolja azt is, hogy a kibocsátást világszinten számolják el (fizetessék meg), ne pedig regionális vagy helyi szinten. A Nemzetközi Tengerészeti Szervezet (IMO) közelmúltban kiadott jelentései kimutatják, hogy a nemzetközi tengeri szállítás évente mintegy 843 Mt CO₂-ot bocsát ki (a teljes globális üvegházhatásúgáz-kibocsátás kb. 3,5 %-a), ami megfelel egy nagyméretű fejlett ország – például Németország – kibocsátásának.

4.2. Célok

4.2.1. Az EGSZB osztja az Európai Bizottság nézeteit azzal kapcsolatosan, hogy a koppenhágai megállapodás szóljon a nemzetközi légi és tengeri közlekedés kibocsátásáról is: „olyan célkitűzéseket kell meghatározni, amelyeknek köszönhetően az említett ágazatok éghajlatra gyakorolt hatása 2020-ig a 2005-ben mért szint alá csökken, 2050-re pedig jelentősen alatta marad az 1990-es szintnek”. Az EGSZB ezenkívül abban is egyetért az Európai Bizottsággal, hogy amennyiben 2010 végéig nem sikerül megállapodást elérni a Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet (ICAO) és az IMO keretein belül, a nemzetközi légi és tengeri közlekedésből származó kibocsátásokat a koppenhágai megállapodás alapján az egyes nemzeti összkibocsátások terhére kell elszámolni. Az EGSZB ismét kiemeli, hogy a kibocsátás-kereskedelmi rendszerek alkalmazása számottevően bonyolultabb a tengeri szállítás terén, mint a légi közlekedésén, és hogy egy alternatív globális rendszer jóval eredményesebbnek bizonyulhat egy uniós vagy egyéb regionális rendszerrel (lásd még az EGSZB véleményét a *Környezetbarátabb tengeri és belvízi közlekedésről*).

5. A földhasználatból és a földhasználat változásából eredő kibocsátás

5.1. A földhasználat változása – elsősorban az erdőirtás, a tőzegetés stb. – a jelenlegi globális kibocsátás mintegy 17,4 %-áért tehető felelőssé.

5.2. Tekintettel arra, hogy a kibocsátásoknak ilyen nagy része származik a földhasználat változásából, az EGSZB megismétli, hogy 2020-ra a jelenlegi szinthez képest legalább 50 %-kal kell csökkenteni a bruttó trópusi erdőirtást (lásd az EGSZB következő véleményét: *Az erdőirtás és az erdőpusztulás okozta kihívások kezelése az éghajlatváltozás és a biodiverzitás csökkenése elleni küzdelemben*).

5.3. Eközben biztosítani kell az erdők, a gyepterületek, a mocsarak és a tőzeglápok fenntartható kezelését elsősorban a fejlett országokban (és később a fejlődő országokban) annak érdekében, hogy a szén-dioxid-megkötés folytatódjon ezekben az országokban is. Minden országnak lépéseket kell tennie annak érdekében, hogy ellenőrzés alatt tartsa az erdőirtást.

5.4. Európának jó példával kell elől járnia az erdőterületek megőrzése terén – például azzal, hogy tanúsítványt ír elő arra vonatkozóan, hogy a faipari termékek fenntartható fagazdálkodásból származnak.

5.5. A mezőgazdasági ágazatnak az éghajlatváltozással való kapcsolatát egy külön EGSZB-vélemény⁽¹⁾ tárgyalja, ezért jelen véleményben nem foglalkozunk részletesebben ezzel a témával.

6. Ágazati megközelítés az éghajlat-változási tárgyalások során

6.1. Az EGSZB azt javasolja, hogy vegyék fontolóra azt a kiegészítő szerepet, amelyet az ágazati megközelítés tölthet be az éghajlatváltozásról szóló tárgyalások során. Például, amint azt egy, a Kiotói Jegyzőkönyvvel kapcsolatos munkacsoport egyik jelentése is tartalmazza, a nemzeti szintű kibocsátási célkitűzéseken túlmenően önkéntes/kötelező, minőségi/mennyiségi célokról is meg lehetne állapodni egyes ágazatokban (például az energiaszektorban, a vas- és acéliparban, a cementgyártásban). Az ágazati megközelítés a világszintű éghajlat-változási megállapodás károshatás-csökkentési lehetőségeivel kapcsolatosan kerül részletezésre.

7. Fluorozott gázok

7.1. Az EGSZB egyetért azzal a javaslattal, hogy néhány új ipari vegyi anyaggal egészítsék ki a jövőbeni éghajlat-változási szerződést. Az egyik ilyen vegyület, a nitrogén-trifluorid (NF₃) használata elterjedt a személyi számítógépek és a síkképernyős LCD-televíziók gyártásában, hatása pedig 17 ezerszer erősebb a szén-dioxidénál. A hidrofluorokarbonokat (HFC) például nem szabályozza a montreali jegyzőkönyv, és a HCFC-k helyettesítésére használják őket. További, megfontolás tárgyát képező új vegyi anyagok a perfluor-karbonok (PFC-k) és a HFC-k, a trifluorometil-kén-pentafluorid (SF₅CF₃), a fluorozott éterek, a perfluorpoliéterek (PFPMIE) és a szénhidrogének (HC-k). A vegyipart olyan anyagok kifejlesztésére bátorítják, amelyek helyettesíthetik az új, magas globális felmelegedési potenciálú ipari gázokat.

7.2. Célok

7.2.1. Az EGSZB helyesli, hogy az Európai Bizottság támogatja, hogy egy nemzetközi megállapodás révén az alábbi fluorozott gázokat vonják a Kiotói Jegyzőkönyv alá tartozó gázok „csomagjába”: új típusú HFC-k és PFC-k, trifluorometil-kén-pentafluorid, fluorozott éterek, perfluorpoliéterek és szénhidrogének. Ennek köszönhetően előállításuk maximalizált lesz, majd pedig fokozatosan csökkenni fog.

(1) HL C 27., 2009.2.3., 59–65. o.

7.2.2. Az EGSZB javasolja, hogy az új fluorozott gázok koncentrációjának figyelemmel kísérése és ellenőrzése képezze a nemzetközi megállapodások fontos alkotóelemét.

8. Enyhítő intézkedések

8.1. Az EGSZB-nek szilárd meggyőződése, hogy a nemzeti kormányoknak a szabályozáson és a szabványosításon keresztül az energiafogyasztás csökkentésének alacsony költségű megoldásait kellene erőteljesen ösztönözniük, például az energiahatékonyság növelését segítő intézkedéseket az épületekben. Jogszabályokat lehetne bevezetni a hulladékcsökkentés és az újrahasznosítás ösztönzésére. Támogatások felajánlásával bátorítani lehetne a lakosságot arra, hogy napelemekkel tegyék korszerűvé otthonaikat, javítsák otthonaik hőszigetelését stb.

8.2. Támogatni kellene a megújuló energiaforrásokat. Például támogatást kellene nyújtani a villamosenergia-termelést szolgáló szélturbinák felállítására, annak biztosításával, hogy az így előállított villamos energia betáplálható az elektromos ellátási rendszerbe. Biogáz-generátorokat lehetne működtetni a fű és egyéb vadon termő növények, a rozs stb. felhasználásával – ezek fermentálásával metán állítható elő, amelyet a hálózatba vezetnek, ahogyan Németországban történt a megújuló energiaforrásokról szóló törvény alapján, és így az ország villamos energiájának több mint 14 %-a a megújuló forrásokból származik.

8.3. Fejleszteni kell az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és környezetbarát technológiákat. Arra biztatják a fejlett és a fejlődő országokat, hogy lépjenek az innováció útjára és ahol kivitelezhető, térjenek át az új, energiahatékony technológiákra.

8.4. A működő és az új erőművek fejlesztését egy sor olyan intézkedésen keresztül kell elérni, mint az alacsony szén-dioxid-kibocsátású üzemanyagokra való áttérés, a megújuló vagy a nukleáris energia arányának növelése és hatékonyabb technológiák alkalmazása az erőművekben.

8.5. Az EGSZB támogatja, hogy a kevésbé fejlett országokban történő kezdeti befektetéseket fordítsák a helyileg elérhető legjobb, vagy a helyi feltételekhez igazított technológiák megvásárlására.

9. Alkalmazkodási intézkedések

9.1. A bali cselekvési terv elismeri, hogy az alkalmazkodást kifejezetten meg kell említeni a 2012 utáni időszakra vonatkozó új nemzetközi éghajlat-változási megállapodásban. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást, vagyis azt, amikor a társadalom megerősíti az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodási képességét, egy a közelmúltban az éghajlatváltozás témájában tartott nemzetközi tudományos konferencián is kiemelték. 2009. április 1-jén bemutatott egy európai bizottsági fehér könyvet (COM(2009) 147 végleges) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásról, aminek köszönhetően az EU és tagállamai jobban felkészülhetnek az éghajlatváltozás következményeire.

9.2. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságot abban, hogy a koppenhágai megállapodásban kialakítsák az alkalmazkodás egy keretét. Ennek az alábbi elemeket kell tartalmaznia:

- az alkalmazkodás stratégiai megközelítése,

- az alkalmazkodás beépítése az EU legfontosabb politikaterületeibe,
- az alkalmazkodásnak helyi és regionális szinten kell megtörténnie,
- a legkevésbé fejlett országok és a fejlődő kis szigetországok alkalmazkodásának támogatása az éghajlatváltozás elleni globális szövetségen (*Global Climate Change Alliance, GCCA*) keresztül, illetve az UNFCCC révén, az alkalmazkodás érdekében megvalósítandó fellépések kerete segítségével.

9.3. Az alkalmazkodási politikák sikere szempontjából alapvető, hogy a terheket méltányosan kell megosztani, valamint figyelembe kell venni az alacsony jövedelmű csoportok munkahelyét és életminőségét befolyásoló hatásokat. Az alkalmazkodási politikák szociális dimenzióját is nyomon kell követni, és valamennyi szociális partnert be kell vonni.

10. A globális kutatás, technológiafejlesztés és demonstráció finanszírozása

10.1. Az EGSZB határozott álláspontja az, hogy sürgősen biztosítani kell a támogatást a globális (és regionális) kutatás, technológiafejlesztés és demonstráció számára. Ajánlottak a technológiafejlesztési és demonstrációs tervek a megújuló energiaforrások gyorsított fejlesztésére, technikai javítására és piaci bevezetésére, valamint az elektromosáram- és energiatermelő erőművek kapcsolt hő- és energiatermelésére.

10.1.1. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság álláspontját (SEC (2008) 3104 final), miszerint az integrált éghajlat-változási kutatást a 7. kutatási keretprogramon (FP7) belül kell megvalósítani. Az EGSZB szorosabb partnerségi kapcsolatot javasol az Európai Bizottság és az IPCC között az FP7 és az ahhoz kapcsolódó, valamint jövőbeni kutatási programok terén.

10.1.2. Az EGSZB támogatja, hogy nagymértékben mozdítsák elő a Nemzetközi Energiaügynökség által azonosított alacsony szén-dioxid-kibocsátású és energiahatékony, illetve az EU stratégiai energiatechnológiai tervében meghatározott technológiák terén folyó kutatási, fejlesztési és demonstrációs tevékenységet, hogy megindítsák és felgyorsítsák a stratégiai jelentőségű alacsony szén-dioxid-kibocsátású és energiahatékony technológiák elterjesztését.

10.1.3. A fejlődő országok és a szellemi tulajdonjog védelmének teljes területe jelentősen változott 1995 óta, amikor is hatályba lépett a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás (TRIPS-megállapodás). A TRIPS-megállapodás keretén belül a fejlődő országok kötelezettséget vállalnak a külföldi szabadalmak tiszteletben tartására. A TRIPS-megállapodás bevezetése óta a vállalatok inkább érdekeltek a szabadalmi bejelentéseknek a fejlődő országokban történő benyújtásában

10.2. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságot az alábbi célok elérésében:

- nemzeti és nemzetközi kutatások az éghajlatváltozás hatásairól, az alkalmazkodásról és más hatáscsökkentő lehetőségekről;

- a nemzetközi tudományos és technológiai együttműködés előmozdítása minden ágazatban az összes, az éghajlattal kapcsolatos kutatás terén, ideértve az alacsony szénigényű technológiákat és a megújuló energiaforrásokat is;
- 2012-ig az energiával kapcsolatos kutatási, fejlesztési és demonstrációs tevékenységek legalább megkétszerezése, 2020-ra pedig azoknak a jelenlegi szinthez viszonyított meg-négyszerezése, sokkal nagyobb hangsúlyt helyezve az alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó technológiákra, különösen pedig a megújuló energiaforásokra.

11. Pénzügyi források

11.1. Egy átfogó koppenhági megállapodást megfelelő pénzügyi forrásokkal kell alátámasztani. A fejlett országoknak az egészen közeli jövőben finanszírozási javaslatokat kell tenniük annak érdekében, hogy a fejlődő országokat is ösztönözzék a cselekvésre. A finanszírozás a fejlett és a fejlődő országok közötti megállapodás eredményeként létrejött célkitűzésekkel együtt Koppenhága sikerének vagy bukásának kulcsfontosságú tényezője.

11.2. Az EU-nak a koppenhági konferencia iránti elkötelezettsége legalábbis visszafogottnak tűnik, amit az a tény is alátámaszt, hogy az uniós államfők 2009. június 18–19-i találkozójukon kulcsfontosságú döntéseket halasztottak el az éghajlatváltozás finanszírozása terén, illetve kijelentették, hogy a finanszírozásnak a fizetési képességen és a kibocsátás mértékén kell alapulnia.

11.3. Mivel az Európai Tanács mindeddig nem határozott a finanszírozásról, az EGSZB komolyan aggódik amiatt, hogy a témát nem kezelik a kellő sürgősséggel. Nagyon aggasztó, hogy mindeddig a fejlett országok, ideértve az EU-t is, nem vállaltak megfelelő pénzügyi biztosítékot vagy kötelezettséget.

11.4. A többek között az energiahatékony technológiákba, illetve az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák széles választékába történő beruházás előmozdítja a gazdasági növekedést és fokozza az energiamegtakarítást.

11.5. A fejlődő országok hatáscsökkentési tevékenységének finanszírozását hazai és külső forrásokból, a globális szén-dioxid-kibocsátási piacról és a fejlett országok hozzájárulásából kellene biztosítani:

- **Hazai források:** 2020-ig a legtöbb beruházás és az energiafelhasználás csökkentését szolgáló lépések – például a lakóházakban, az épületekben, valamint a magánszektorban végrehajtott energiahatékonyági intézkedések – viszonylag alacsony költséggel kell, hogy járjanak. Ehhez a pénzügyi beruházáshoz támogatást biztosíthat a kormányzat környezetvédelmi és energiapolitikája, illetve további finanszírozási forrást jelenthetnek a nemzeti, nemzetközi és kétoldalú programokból származó támogatások és kölcsönök.
- **Külső források:** olyan hatásmérséklési célú fellépések, amelyek túlmutatnak az alacsony költségigényű/rövid távú nettó haszonnal járó lehetőségeken, és amelyek megvalósításához az adott fejlődő ország nemzeti lehetőségeit meghaladó mértékű finanszírozás szükséges. Az ilyen beruházások kapcsán felmerülő többletköltségek támogatását a rendelkezésre álló források és innovatív finanszírozási mechanizmusok teljes skálájának igénybevételével kell megoldani. Ezek közé tartoznak az állami finanszírozási források és a szén-dioxid-kibocsátás csökkentését célzó nemzetközi hitelfelvételi mechanizmusok. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság

erőfeszítését, hogy 2015-re az OECD összes tagállamára kiterjedő szén-dioxid-kibocsátási piacot hozzon létre úgy, hogy összeköti az EU ETS-rendszerét más, a szén-dioxid-kibocsátás korlátozását és kereskedelmét szolgáló rendszerekkel. 2020-ra pedig még ennél is tovább szeretné bővíteni a piacot.

11.6. Az Európai Tanács kiemelte annak szükségességét, hogy részletesebben megvizsgálják a nemzetközi finanszírozási mechanizmusokat. A téma októberben ismét szerepel majd az Európai Tanács napirendjén. Az EGSZB ezt egyértelműen túl későinek tartja, hiszen a koppenhági konferenciára decemberben kerül sor.

11.7. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság meglátását, miszerint a fejlett országok állami finanszírozási forrásokon és a szén-dioxid-kibocsátás csökkentését célzó nemzetközi hitelfelvételi mechanizmusokon keresztül tegyék meg hozzájárulásait. Az állami forrásból származó pénzügyi hozzájárulásoknak egymással összemérhetőeknek kell lenniük, és „a szennyező fizet” elven és az egyes országok gazdasági teherbíró képességén kell alapulniuk. A hozzájárulások mértékét tárgyalások során kell meghatározni, azok elválaszthatatlan részét képezik a koppenhági megállapodásnak:

- a fejlett országok éves pénzügyi kötelezettségvállalását egy kölcsönösen elfogadott képlet alapján kell meghatározni (amely „a szennyező fizet” elv és a fizetési képesség kombinációján alapul);
- az egyes fejlett országok számára megengedett kibocsátás bizonyos százalékát egy tartalékalapba helyeznék át. Ezeket a kibocsátásokat ezután a közös megegyezésen alapuló nemzetközi szinten árverésre bocsátják a kormányok között.

11.7.1. Az EGSZB kifejezetten üdvözlöi a mexikói javaslatot, amely szerint a világ minden országa hozzájárulhatna egy közös tartalékalaphoz, a hozzájárulás mértékét pedig egy olyan képlettel számítanák ki, amely figyelembe veszi az adott ország népességét, GDP-jét és üvegházhatásúgáz-kibocsátását. A befolyt összeget ezután az országok között a kibocsátáscsökkentés, a környezetbarát technológiák kifejlesztése és az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás terén felmerülő szükségleteik szerint osztanák szét.

11.8. Az EGSZB

- támogatja az Európai Bizottság arra irányuló javaslatát, hogy fejlesszék tovább a szén-dioxid-kibocsátás korlátozását és kereskedelmét szolgáló rendszereket, mindenképp a fejlett országok körében, majd idővel a jelentősebb fejlődő országok részvételével is;
- a tiszta fejlesztési mechanizmus (CDM) reformját is támogatja, mivel e mechanizmus – projekt-specifikus természete miatt – magas tranzakciós és adminisztratív költségekhez vezetett. A jelenlegi projektalapú CDM-től az ágazati CDM felé való elmozdulás az egyik lehetséges előrevezető út. Egy másik út a technológiafejlesztésre és –átadásra épülő CDM, amely megfelel a bali cselekvési terv követelményeinek.

11.9. A hosszú távú célok 2050-ig való elérésének tervezett költségei nem elhanyagolhatóak – a jelenlegi GDP 2 %-a, a költségek azonban jóval magasabbak lesznek, amennyiben nem kerül sor határozott cselekvésre.

12. Tájékoztató és figyelemfelkeltés

12.1. Fontos, hogy a közvélemény jobban tisztában legyen a globális felmelegedés jelenlegi állapotának komolyságával és annak következményeivel, amelyekre akkor kell számítanunk, ha nem teszünk gyors lépéseket az éghajlatváltozás ellen.

12.2. Bátorítani és ösztönözni kell a polgárokat arra, hogy a környezetbarátabb energia használatán, az energiahatékonyabb áruk és szolgáltatások vásárlásán és szén-dioxid-kibocsátásuk csökkentése révén működjenek közre.

12.3. Az EGSZB úgy véli, hogy az országoknak médiatermékek segítségével ismertetniük kellene polgáraikkal az intézkedések sürgősségét és az energiatakarékosság, valamint az alternatív (nem fosszilis üzemanyagra épülő) energiaforrások biztosításának szükségességét, így járulva hozzá a káros üvegházhatású gázok mennyiségének csökkentéséhez. Az éghajlatváltozással kapcsolatos témákat az általános és középiskolákban is tárgyalni kellene a tananyagban, ami hosszabb távú stratégiát tesz szükségessé.

Az EGSZB egyetért azzal, hogy proaktív oktatáspolitikára van szükség az éghajlatváltozás hatásai jobb megértésének előmozdítása érdekében, amit az Európai Bizottság is javasol.

12.4. Az EGSZB határozottan úgy véli, hogy az Európai Tanácsnak bátorítania kellene a tagállamokat arra, hogy saját országaikban támogassák és segítsék elő a helyi és regionális önkormányzatok, a vállalati szféra, a szakszervezetek és a civil társadalom más képviselőinek közreműködését az éghajlat-változási stratégiák és kezdeményezések előmozdításában.

12.5. Az EGSZB emellett úgy gondolja, hogy a helyi, regionális és nemzeti hatóságoknak szorosabban együtt kellene működniük annak érdekében, hogy polgáraik és magánszféráik mozgósítása révén segítsék egy megalapozott, az éghajlatváltozás hatásaira és következményeire vonatkozó tudásbázis létrehozását. Megközelítőleg 500 település például kötelezettséget vállalt arra, hogy a Polgármesterek Szövetsége EU-kezdeményezés keretében 2020-ig több mint 20 %-al csökkenteni fogja szén-dioxid-kibocsátását.

13. Felülvizsgálati záradék

13.1. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a megállapodás szerves részévé kell tenni az általános előrehaladásnak és a kötelezettségvállalások helytállóságának, illetve a fellépéseknek a rendszeres felülvizsgálatát, ideértve egy 2015-ben elvégezendő átfogó felülvizsgálatot is.

Kelt Brüsszelben, 2009. november 5-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI